

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA BẢO TÀNG

ĐỖ THỊ HUYỀN

DI TÍCH ĐÌNH LÀNG NGỌC THAN
XÃ NGỌC MỸ- HUYỆN QUỐC OAI- TỈNH HÀ TÂY

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP
NGÀNH BẢO TỒN- BẢO TÀNG

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: PGS.TS. TRỊNH THỊ
MINH ĐỨC

HÀ NỘI- 2008

MỤC LỤC

Phần mở đầu..	1
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Mục đích nghiên cứu	3
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	3
4. Phương pháp nghiên cứu	3
5. Bố cục của luận văn.....	3
Chương 1: Đình làng Ngọc Than trong diễn trình lịch sử	4
1.1. Tổng quan về làng Ngọc Than	4
1.1.1. Vị trí địa lý và điều kiện tự nhiên	4
1.1.2. Lịch sử hình thành làng Ngọc Than	5
1.1.3. Dân cư	6
1.1.4. Đời sống kinh tế.....	6
1.1.5. Truyền thống văn hoá.....	9
1.1.6. Truyền thống đấu tranh chống giặc ngoại xâm.....	13
1.2. Lịch sử xây dựng và quá trình tồn tại của di tích đình Ngọc Than	15
1.3. Các vị thần được thờ ở đình làng Ngọc Than	19
Chương 2: Giá trị văn hoá, nghệ thuật của đình làng Ngọc Than	23
2.1. Giá trị nghệ thuật kiến trúc đình làng Ngọc Than	23
2.1.1. Không gian cảnh quan kiến trúc	23
2.1.2. Bố cục mặt bằng tổng thể	25
2.1.3. Kết cấu và trang trí kiến trúc:	26
2.2. Hệ thống di vật tiêu biểu:	46
2.2.1. Di vật gỗ:.....	46
2.2.2. Di vật bằng đồng	51
2.2.3. Di vật bằng giấy	51

2.2.4. Di vật bằng đá	52
2.2.5. Di vật bằng gốm sứ.....	53
2.3. Lễ hội đình làng Ngọc Than	54
2.3.1. Thời gian - không gian diễn ra lễ hội	54
2.3.2. Chuẩn bị cho lễ hội	55
2.3.3. Diễn trình lễ hội	58
2.3.4. Lễ hội đình làng Ngọc Than trong đời sống văn hoá của cộng đồng.....	66
Chương 3: Bảo tồn và phát huy giá trị di tích đình làng ngọc than	68
3.1. Hiện trạng di tích, di vật đình làng Ngọc Than.....	68
3.1.1. Hiện trạng di tích đình làng Ngọc Than	68
3.1.2. Hiện trạng các di vật tại đình Ngọc Than.....	70
3.2. Giải pháp bảo tồn di tích đình làng Ngọc Than.....	71
3.2.1. Giải pháp bảo quản đối với di tích đình làng Ngọc Than.....	71
3.2.2. Giải pháp tu bổ di tích đình làng Ngọc Than.....	75
3.2.3. Tôn tạo di tích đình làng Ngọc Than	76
3.3. Hiện trạng lễ hội đình làng Ngọc Than.....	77
3.4. Giải pháp bảo tồn lễ hội đình làng Ngọc Than.....	78
3.5. Khai thác và phát huy giá trị của di tích đình Ngọc Than.....	79
3.5.1. Những giá trị của di tích đình làng Ngọc Than	79
3.5.2. Một số giải pháp khai thác phát huy giá trị của di tích	81
kết luận	85
Danh mục tài liệu tham khảo	87
Phụ Lục	

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

1.1. Di tích lịch sử văn hoá là nơi ghi dấu những công sức, tài nghệ, ý đồ của cá nhân hay tập thể con người trong lịch sử để lại, là quá trình kết tinh tài năng, trí lực sáng tạo để chúng trở thành những bằng chứng trung thành, xác thực, cụ thể nhất về lịch sử và bản sắc văn hoá của mỗi dân tộc. ở đó chứa đựng tất cả những gì thuộc về truyền thống tốt đẹp, về kỹ năng, kỹ xảo, của con người. Các di tích lịch sử văn hoá tiềm ẩn dưới dáng vẻ rêu phong, cổ kính đồng thời cũng là một bảo tàng sống về kiến trúc, điêu khắc, trang trí và cả phong tục cổ truyền, tín ngưỡng của người Việt. Chúng là những tài sản quý giá không chỉ của một địa phương, một dân tộc mà còn là tài sản của toàn nhân loại. Mỗi di tích lịch sử văn hoá tồn tại, chúng không chỉ là những công trình kiến trúc những tác phẩm nghệ thuật có giá trị mà bên cạnh đó chúng còn mang trong mình những hơi thở của thời đại lịch sử, những phong tục tập quán, những tín ngưỡng dân gian. Những di tích ấy sẽ trở nên có ý nghĩa nếu ta đi sâu vào nghiên cứu, phân tích, bóc tách các lớp văn hoá chứa đựng trong đó để phần nào hiểu rõ hơn về cội nguồn văn hoá dân tộc, để biết lựa chọn, khai thác cũng như bảo tồn, phát huy những tinh hoa, truyền thống đạo đức, thuần phong mỹ tục, lấy đó làm nền tảng xây dựng một nền văn hiến Việt Nam vừa mang dư âm cổ truyền, vừa mang màu sắc hiện đại.

1.2. Trong hệ thống các di tích lịch sử văn hoá của dân tộc, ngôi đình luôn chiếm một vị trí khá quan trọng. Đối với một làng quê cổ truyền trên quê hương Việt Nam, hình ảnh: cây đa, giếng nước, mái đình... đã rất đỗi thân quen với mỗi người.

Có thể nói, đến nay, trên khắp dải đất cong cong hình chữ S này ở đâu có cộng đồng người Việt là hầu như ở đó có sự xuất hiện của đình làng. Chính vì vậy, đình làng đã trở thành một bộ phận không thể thiếu trong đời sống tinh thần của người Việt. Đình làng giữ một vai trò là trung tâm sinh hoạt văn hoá của làng xã. Việc tìm hiểu về đình làng, xác định các mặt giá trị của nó không chỉ có ý nghĩa trong việc tìm hiểu văn hoá truyền thống của người Việt mà còn bổ sung nguồn tư liệu khoa học cho việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hoá truyền thống của làng Việt cổ truyền trong đời sống xã hội hiện nay.

1.3. Là một tỉnh ở khu vực châu thổ sông Hồng , Hà Tây còn lưu giữ một hệ thống di tích phong phú, trong đó chứa đựng và lưu truyền nhiều giá trị văn hoá vật thể và phi vật thể đặc sắc. Trải qua quá trình dựng nước và giữ nước của dân tộc, cùng với sự phát triển của sản xuất xây dựng xóm làng các thế hệ người dân làng Ngọc Than - xã Ngọc Mỹ - huyện Quốc Oai - tỉnh Hà Tây còn chú trọng trong việc xây dựng những công trình kiến trúc có quy mô rộng lớn, đặc sắc để thờ phụng các nhân vật lịch sử có công với dân, với nước. Đình làng Ngọc Than có niên đại thế kỷ XVII là một công trình kiến trúc có quy mô bề thế và khá độc đáo của xứ Đoài xưa. Đây là một ngôi đình có nhiều đóng góp trong cuộc sống văn hoá, tinh thần của nhân dân địa phương mà nội dung và giá trị nghệ thuật là một vốn cổ vô giá trong việc phát huy truyền thống yêu nước và lòng tự hào về tài năng sáng tạo của tổ tiên.

Nhận thức được vấn đề đó, được sự đồng ý của khoa Bảo tàng Trường Đại học Văn hóa Hà Nội cùng với sự gợi ý của cô giáo Trịnh Thị Minh Đức tôi chọn Di tích đình làng Ngọc Than - xã Ngọc Mỹ - huyện Quốc Oai - tỉnh Hà Tây làm đối tượng nghiên cứu cho bài khoá luận tốt nghiệp của mình. Hy vọng rằng, những kết quả nghiên cứu khoá luận tốt nghiệp chuyên ngành Bảo tồn - Bảo tàng của tôi sẽ đóng góp ít nhiều vào việc bảo tồn và phát huy giá trị của di tích đình làng Ngọc Than nói riêng và việc bảo tồn di tích lịch sử văn hoá của tỉnh Hà Tây nói chung.

2. Mục đích nghiên cứu

- Hệ thống lại các nguồn tư liệu để đưa ra diện mạo về làng Ngọc Than.
- Từ những nguồn tư liệu xác định niên đại khởi dựng và những lần trùng tu, tu bổ đình đình Ngọc Than.
- Xác định giá trị của di tích trên cả hai phương diện: giá trị văn hoá vật thể (di tích, di vật); giá trị văn hoá phi vật thể (lễ hội đình làng).
- Nghiên cứu thực trạng của di tích nhằm đưa ra một số giải pháp góp phần bảo tồn và phát huy giá trị của di tích.
- Nhằm cung cấp thông tin cho việc học tập, nghiên cứu, nâng cao tri thức, hiểu biết của bản thân về di tích nói chung và đình Ngọc Than nói riêng.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- Đối tượng nghiên cứu của khóa luận là đình làng Ngọc Than và giá trị văn hoá nghệ thuật của di tích.
- Phạm vi nghiên cứu: Đình làng Ngọc Than trong không gian văn hoá của làng Ngọc Than - xã Ngọc Mỹ - huyện Quốc Oai - tỉnh Hà Tây.

4. Phương pháp nghiên cứu

- Khóa luận sử dụng phương pháp nghiên cứu liên ngành: Sử học, Dân tộc học, Khảo cổ học, Bảo tàng học, Mỹ thuật học, Xã hội học...,
- Sử dụng phương pháp khảo sát điền dã: quan sát, miêu tả, ghi âm, ghi chép, phỏng vấn, đo vẽ, chụp ảnh...
- Tập hợp, hệ thống hoá tư liệu liên quan đến di tích để phân tích, đánh giá, đối chiếu, so sánh...

5. Bố cục của luận văn

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo, phụ lục, khóa luận gồm có 3 chương:

Chương 1: Đình Ngọc Than trong diễn trình lịch sử

Chương 2: Giá trị văn hoá - nghệ thuật của đình làng Ngọc Than

Chương 3: Bảo tồn và phát huy giá trị của di tích đình Ngọc Than

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban chấp hành Đảng bộ xã Ngọc Mỹ, *Ngọc Mỹ 60 năm đấu tranh Cách mạng (1945 - 2005)*, Xuất bản 2007
2. Ban quản lý di tích Hà Tây (1999), *Di tích Hà Tây*, Nxb Văn hoá Thông tin.
3. Ban quản lý di tích Hà Tây, *Hồ sơ di tích đình Ngọc Than*.
4. Trần Lâm Biên (chủ biên), (2003), *Trang trí trong mỹ thuật truyền thống của người Việt*. Nxb Văn hóa dân tộc, Hà nội.
5. Cục di sản văn hóa (2007), *Bảo vệ di sản văn hóa phi vật thể - Tập 1*, Hà Nội.
6. Nguyễn Văn Cương (2006), *Mỹ thuật đình làng Bắc Bộ*, Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội
7. Nguyễn Đăng Duy, Trịnh Thị Minh Đức (1993), *Bảo tồn di tích lịch sử văn hóa*, Trường Đại học Văn hóa Hà nội.
8. Phạm Xuân Độ (kiểm học), (1941), *Sơn Tây tỉnh địa chí*.
9. Lê Thanh Đức (2001), *Đình làng miền Bắc*, Nxb Mỹ thuật Hà Nội.
10. Trịnh Thị Minh Đức (chủ biên), (2007), *Bảo tồn di tích lịch sử văn hóa*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
11. Hà Thế Hùng (1997), *Lễ hội và danh nhân lịch sử Việt Nam*, Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội.
12. Nguyễn Quốc Hùng (2003), *Gìn giữ và phát huy di sản văn hoá phi vật thể tại các di tích lịch sử văn hoá và danh lam thắng cảnh*. Tạp chí di sản văn hoá(số 4).
13. Phạm Mai Hùng (2003), *Giữ gìn và phát huy Di sản văn hóa dân tộc*, Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội.

14. Phan Khanh (1992), *Bảo tàng - Di tích - Lễ hội*, Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội.
15. Khoa Bảo tàng - Trường Đại học Văn hóa Hà nội (1990), *Cơ sở bảo tàng học* - Tập 2, 3, Hà Nội.
16. Hà Văn Tấn, Nguyễn Đăng Kự (1998), *Đình Việt Nam*, Nxb Thành phố Hồ Chí Minh.
17. Vũ Tam Lang (1999), *Kiến trúc cổ Việt Nam*, Nxb Xây dựng, Hà Nội.
18. *Luật di sản văn hóa và văn bản hướng dẫn thi hành* (2006), Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
19. Nguyễn Thị Minh Lý (chủ biên), (2004), *Đại cương về cổ vật ở Việt Nam*, Trường Đại học Văn Hóa Hà Nội, Hà Nội.
20. Hoàng Phê (chủ biên, (2005), *Từ điển Tiếng Việt*, Viện ngôn ngữ học, Nxb Đà Nẵng, Trung tâm từ điển học Hà Nội - Đà Nẵng.
21. Tài liệu dịch: *Ngọc phả, Sắc phong, Văn tế...* của đình Ngọc Than.
22. Nguyễn Văn Tiến (2004), *Chùa Thầy (Thiên Phúc Tự)*, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.
23. Bùi Thiết (1993), *Từ điển lễ hội Việt Nam*, Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội.
24. Đinh Xuân Vịnh (2002), *Sổ tay địa danh Việt Nam*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
25. Hồ Sĩ Vịnh - Pượng Vũ (1995), *Lễ hội cổ truyền Hà Tây*, Sở Văn hóa Thông tin Hà Tây.
26. Lê Trung Vũ (chủ biên), (1992), *Lễ hội cổ truyền*, Nxb Khoa học xã hội Hà Nội.